

ZONA TRANSNISTREANĂ A REPUBLICII MOLDOVA – AMENINȚARE LA ADRESA SECURITĂȚII NAȚIONALE

Svetlana CEBOTARI

Abstract

About three decades after the collapse of the Soviet Union and its independence, but also in the context of the war in Ukraine, the eastern part of the Republic of Moldova remains a topic of discussion in the speeches of Western and national political leaders. The events in 2014 in eastern Ukraine, culminating in the occupation of the Crimean peninsula by the Russian Federation, as well as the invasion or „special operation” of the Russian Federation in Ukraine conditioned the manifestation of an increased interest in the Transnistrian area. The Russian Federation’s aggression against Ukraine has brought the Transnistrian region of the Republic of Moldova back to the forefront. Positioned between Moldova and Ukraine, the Transnistrian area is a geopolitical consequence of the Cold War. The purpose of this article is to highlight the situation regarding the presence of military personnel, but also of Russian weapons in the Transnistrian area. The interests of the Russian Federation in the eastern part of the Republic of Moldova are also highlighted.

Keywords: Republic of Moldova, Ukraine, Transnistrian area, war, geostrategic interest

Introducere

La un interval de aproximativ trei decenii de la colapsul Uniunii Sovietice și de la obținerea independenței, dar și în contextul războiului din Ucraina, zona estică a Republicii Moldova rămâne a fi un subiect de discuții prezent în discursurile liderilor politici occidentali, dar și ale celor naționali. De asemenea, subiectul cu referire la zona estică a țării este prezent pe masa de lucru a reprezentanților comunității academice.

Evenimentele din 2014 soldate cu ocuparea Peninsulei Crimeea de către Federația Rusă, dar și invazia sau „operațiunea specială” a Rusiei în Ucraina la data de 24 februarie 2022 au condiționat manifestarea unui interes sporit față de zona transnistreană. Prezența la frontiera de Est a Uniunii Europene a Republicii Moldova, stat cu un *conflict înghețat* (sau așa-numita formațiune statală Trans-

nistria – „republica moldovenească nistreană” – r.m.n.), nerecunoscută pe arena internațională, timp de trei decenii reprezintă o amenințare atât la adresa securității regionale, cât și a celei naționale¹. Agresiunea Federației Ruse împotriva Ucrainei a readus în centrul atenției regiunea transnistreană a Republicii Moldova. Zona estică a Republicii Moldova, sau autodeclarata r.m.n. are o suprafață de 4 163 km, ceea ce constituie aproximativ 12% din teritoriul țării și o populație de aproximativ 505 153 locuitori (conform recensământului din 2014)². Având propria administrație: președinție, un parlament, o monedă, ca urmare a conflictului din 2 martie 1992, r.m.n. a dezvoltat structurile unui quasi-stat³.

Poziționată între Moldova și Ucraina, zona transnistreană reprezintă o consecință geopolitică a Războiului Rece. Regiunea separatistă transnistreană rămâne loială Federației Ruse [14]. Exploziile nerevendicate din data de 25 și 26 aprilie 2022 din regiunea transnistriană, în special în contextul războiului din Ucraina, sunt motive de îngrijorare. Cele două detonații produse în Mayak, localitate în apropiere de granița cu Ucraina, cât și atacul cu lansator de grenade a sediului Ministerului Securității Publice din Tiraspol pot fi considerate „o încercare de creștere a tensiunilor” atât în regiune, cât și Republica Moldova⁴.

¹ José Ángel López Jiménez. *¿Es Transnistria la siguiente pieza en el proyecto del Kremlin de crear la Rusia Nueva?* (<https://www.diariosur.es/internacional/europa/transnistria-siguiente-pieza-20220504105149-ntrc.html>).

² Horia C. Matei, Silviu Negut, Ion Nicolae, *Enciclopedia Statelor Lumii* (București: Editura Meronia, 2016), 447.

³ José Ángel López Jiménez. *¿Es Transnistria la siguiente pieza en el proyecto del Kremlin de crear la Rusia Nueva?* (<https://www.diariosur.es/internacional/europa/transnistria-siguiente-pieza-20220504105149-ntrc.html>).

⁴ *Guerre en Ukraine: pourquoi la Moldavie craint un élargissement de l’invasion russe.* (https://www.lexpress.fr/actualite/monde/europe/guerre-en-ukraine-pourquoi-la-moldavie-craint-un-elargissement-de-l-invasion-russe_2172462.html).

Impactul zonei transnistrene a Republicii Moldova asupra securității regionale

Pentru o mai bună comprehensiune a impactului pe care poate să-l aibă zona transnistreană asupra securității regionale apare necesitatea de a reliefa principalele aspecte care impun acestei regiuni o atenție specială:

a) poziție geostrategică

Fosta Republică Sovietică Socialistă Moldovenească a avut o importanță aparte în planurile geopolitice și geostrategice ale Uniunii Sovietice în perioada Războiului Rece. Pe teritoriul RSSM aveau să fie dislocate unități militare din compunerea forțelor terestre ale Districtului Militar Odesa, precum și o parte importantă a forțelor terestre și aeriene subordonate direct Marelui Stat-Major al Armatei Sovietice de la Moscova. Celebra de-acum Armată 14 sovietică a fost creată în noiembrie 1956 ca urmare a comasării corpurilor de armată sovietică 10 și 24, care făceau parte din Districtul Militar Odesa. Misiunea ei principală era de a asigura supremația militară a Uniunii Sovietice asupra Europei de Sud-Est (România, Iugoslavia, Grecia și Italia) în cazul unui conflict militar cu NATO și de a efectua o ofensivă strategică pe teatrul de operațiuni militare din Balcani, intitulat Frontul de Sud-Vest în planurile de operații sovietice. Canalul Suez și coasta de nord a Africii constituiau, totodată, un al doilea obiectiv strategic al acestei armate care se constituia într-un vârf de lance al ofensivei Armatei Roșii în cadrul unui război împotriva NATO și a Europei.

În actuala clădire a Ministerului Apărării din Chișinău s-au aflat Comandamentele de Arme și Punctul de Comandă al Marelui Stat-Major sovietic pentru direcția Operativă Sud-Vest. Clădirea era înzestrată cu cele mai moderne și sofisticate sisteme tehnice și radio de spionaj și contraspionaj. În Republica Moldova, pe partea dreaptă a Nistrului, au staționat, până în 1998, două divizii motorizate de tancuri și o divizie de desant aerian, deservite de două aerodromuri militare pentru elicoptere și avioane de luptă de tip MIG-29. Pe teritoriul RSS Moldovenești se mai aflau subunități de rachete, baze de rachete cu rază medie de acțiune (rachete sol-aer și aer-sol), iar în zona Bălți și Ungheni erau amplasate unități militare de artilerie grea, unități genistice și de pionieri. În toate orașele mari (Chișinău, Bălți, Tiraspol, Tighina, Râbnița, Dubăsari, Cahul, Florești etc.), precum și în localitățile mai mici, de-a lungul râurilor Prut și Nistru, se aflau

unități și subunități militare de infanterie motorizată dotate cu cele mai moderne mașini de luptă, de tip BTR și BMP-80. Aceste forțe terestre erau sprijinite de către unități din compunerea Armatei a 5-a a Aviației sovietice, subordonate nemijlocit Districtului Militar Odesa, precum și unități cu caracter de infrastructură ale Flotei Mării Negre care se aflau dislocate pe teritoriul RSSM. Forțele militare sovietice erau dublate de detașamentele „ALFA”, „DELFIN” și „DNESTR” ale KGB și GRU⁵.

Nici atitudinea negativă (interesul pe care l-ar putea prezenta spațiul respectiv în strategiile adversarului) față de Moldova nu are un suport întemeiat. Valoarea strategică redusă a Republicii Moldova este atestată de lipsa unei infrastructuri militare care ar putea fi folosită în cazul unui eventual conflict dintre Rusia și NATO. În plus, accesul Rusiei la Transnistria este blocat de Ucraina, care, în ultimul timp, a adoptat o politică diferită de cea a Rusiei vizând Republica Moldova. Nici prezența pe teritoriului Moldovei a trupelor ruse nu mai pare a fi un argument destul de convingător pentru a explica interesul rus față de Republica Moldova. În acest caz, Republica Moldova ar mai putea fi folosită de către Rusia pentru controlarea României și Ucrainei. Însă politica României din ultimul deceniu, cea de aderare la structurile de securitate euroatlantice și economice, nu lasă loc pentru diferite speculații privind modificarea vectorului politic extern⁶.

Un motiv care a făcut ca Federația Rusă să manifeste interes față de Republica Moldova a fost extinderea NATO spre Est, care a ajuns în Constanța, la 200 de kilometri de hotarele Moldovei⁷. Extinderea NATO din perioada *post-Război Rece*, în special cea din anul 2004, a dus la schimbarea arhitecturii securității europene, implicând și Republica Moldova într-un nou sistem de securitate⁸.

⁵ Forțele armate transnistrene, avangarda noului dispozitiv militar rus (<http://www.interlic.md/2007-11-26/3163-3163.html>).

⁶ Svetlana Cebotari. *Zona estică a Republicii Moldova în contextul intereselor Federației Ruse*. (Studia Universitatis Moldaviae: 2020), nr. 3 (133). <http://dspace.usm.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/3014/29.-p.253-260-Politologie.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

⁷ <http://www.publika.md/situatia-se-tensioneaza-in-taradeoarece-moldova-se-afla-la-intersectia-de-interese-geopolitice-ale-occidentului>.

⁸ Nicolae Afanas. *Consecințele confruntării geostrategice Rusia-NATO pentru securitatea Republicii Moldova*, (<http://realismpolitik.wordpress.com/2014/02/13/consecintele-confruntarii-geostrategice-nato-rusia-pentru-securitatea-republicii-moldova/>).

Valurile de extindere din 1999 și 2004 au poziționat Republica Moldova în vecinătatea imediată a organizației euroatlantice, ceea ce nu a putut să treacă fără efect pentru complexul de securitate națională. Regiunea transnistreană are un rol primordial în confruntarea dintre Rusia și NATO pe dimensiunea sud-est europeană. Controlând această regiune, Federația Rusă a avut posibilitatea de a manipula conducerea Republicii Moldova, iar aceasta este o cale de a influența Ucraina, care, la rândul său, deschide posibilitatea de a menține influența în Europa de Est de către Rusia. SUA, conform declarațiilor președintelui V. Putin, creează amenințări pentru Rusia prin amplasarea unor elemente ale sistemului global american de apărare antirachetă în Polonia și România. În acest context, Rusia nu are nicio problemă cu instalațiile de la Deveselu, care nu constituie o amenințare pentru ea. Prezintă pericol pentru Federația Rusă fazele finale ale proiectului, adică faza a treia – amplasarea unui radar în Cehia și a unor interceptori în Polonia și faza a patra – desfășurarea unor interceptori care să poată anihila nu numai rachetele cu rază medie de acțiune, ca Shahab-3 iraniană, dar și rachete intercontinentale și, eventual, ar putea lansa desfășurarea unor elemente ale scutului pe orbită. În opinia conducerii Federației Ruse, aceste sisteme ar amenința echilibrul strategic global și, prin urmare, Rusia contestă întregul program, inclusiv fazele unu și doi. Deși i s-au dat asigurări că nu este îndreptat împotriva ei, Rusia continuă să susțină că scutul îi va afecta capacitatea de descurajare nucleară și a promis în repetate rânduri „o ripostă pe măsură”⁹.

Sistemul antirachetă de la Deveselu reprezintă o preocupare pentru Rusia, întrucât acesta este o garanție că România nu se va întoarce sub o altă sferă de influență rusească. Inițial, sub administrația lui George W. Bush, scutul antirachetă trebuia să fie amplasat în Polonia și Cehia. România împreună cu alte state și-au manifestat atunci nemulțumirea că această arhitectură nu protejează toate membrele NATO. Doar Nord-Vestul României ar fi fost protejat de un atac cu rachetă, iar statele membre ale NATO precum Bulgaria, Grecia sau Turcia ar fi rămas descoperite. Această formulă avea și dezavantajul diplomatic că irita Rusia. Sub administrația lui

Barack Obama, ecuația s-a schimbat brusc. Polonia și Cehia au ieșit din schemă, deși existau deja semnate tratate strategice de cooperare cu SUA. Arhitectura scutului a fost schimbată, fiind regândit ca un sistem care să cuprindă elemente navale și terestre (sistemul AEGIS pe crucișătoare în Marea Mediterană și interceptoare și radare în România, Turcia și eventual Bulgaria sau Grecia, conform unei telegrame Wikileaks de la București¹⁰).

Președintele V. Putin percepe elementele scutului de apărare antirachetă din România și Polonia drept amenințări la adresa securității statului. Scutul american antirachetă reprezintă unul din subiectele criticate de către Federația Rusă, de la inițierea proiectului. La baza militară de la Deveselu vor fi amplasate rachete de tip SM-3, care pot intercepta rachete balistice cu rază medie de acțiune (inclusiv rachetele intercontinentale iraniene Shahab-4 și Shahab-5 cu raze de 2 800 km și 4 300 km). În fazele 3 și 4 ale proiectului, elementele scutului urmează să fie substituite cu o rachetă cu o capacitate mai mare. Sistemul de apărare a fost conceput împotriva unor posibile atacuri cu rachete de mare capacitate din Iran sau din alte zone ale Orientului Mijlociu. De asemenea, în baza militară de la Deveselu va funcționa un radar Aegis SPY-1 și 24 de interceptoare SM-3 (Standart Missile-3) de tipul Blok IB. Sistemul Aegis, instalat pe nave militare sau pe platforme maritime, are rolul de a intercepta rachete cu rază scurtă și medie de acțiune. În prezent, există cel puțin 24 de sisteme Aegis instalate pe nave militare americane, patrulând în Oceanul Pacific și Marea Mediterană. Sistemul antirachetă NATO din Europa are obiectivul de a contracara amenințări reprezentate de țări precum Iranul. O altă componentă a sistemului antibalistic este sistemul terestru mobil de mare altitudine THAAD, instalat pe camioane militare¹¹.

În acest context, interesele Rusiei constau în a ține în sfera de influență Republica Moldova, nu doar Transnistria. Rusia are nevoie de un platou mai mare pentru prezența geopolitică în această regiune a Europei, pentru că vrea să stopeze apropierea NATO de granițele ei și să prevină formarea unui lanț de state dușmane din regiunea baltică până la

¹⁰ Svetlana Cebotari, op. cit.

¹¹ Vladimir Putin: Scutul antirachetă din România și Polonia, amenințări americane pentru Rusia. (<http://www.revis-ta22.ro/vladimir-putin-scutul-antiracheta-din-romania-si-polonia-amenintari-american-pentru-rusia-51566.html>).

⁹ Constantin Cămpianu, *Avem scut antirachetă! Urmează reacția Rusiei*. (<http://www.romanalibera.ro/actualitate/eveniment/avem-scut-antiracheta--urmeaza-reactia-rusiei-264780>).

Marea Neagră. La rândul său, NATO prin amplasarea scutului antirachetă pe teritoriul României, stabilirea relațiilor speciale cu Republica Moldova și Ucraina capătă posibilitatea de a controla frontiera de est a Rusiei și de a o transforma dintr-o putere euroasiatică în una asiatică¹².

De asemenea, Republica Moldova este importantă pentru Rusia prin localizarea sa geografică. Moldova este o țară în care se întâlnesc puterile occidentale, iar Moscova, cel mai probabil, va rămâne paralizată din punct de vedere politic pe termen scurt sau chiar mediu”, susține agenția americană Stratfor. Localizarea geografică a Moldovei o face importantă pentru Rusia, fiind o rută tradițională de invazie dinspre Sud-Vest și statele balcanice. Aceasta este situată în apropiere de portul strategic Odesa și peninsula Crimeea, unde Rusia, până în 2014, își staționează flota la Marea Neagră și face parte din rețeaua de tranzit de energie care leagă Rusia de Europa și Turcia¹³. Odată cu anexarea Crimeei de către Federația Rusă, a avut loc schimbarea accentelor, a avut loc creșterea rolului geostrategic al peninsulei, iar rolul geostrategic al Republicii Moldova pentru Rusia a scăzut. Deși se părea că importanța geostrategică a Republicii Moldova a scăzut, „operațiunea specială” a Federației Ruse în Ucraina a readus din nou în atenția comunității internaționale rolul pe care poate să-l dețină zona transnistreană în strategiile Rusiei.

Deși are loc diminuarea importanței geostrategice a Republicii Moldova pentru Federația Rusă, totuși, Rusia, conform prevederilor Concepției politicii externe din 12 decembrie 2016, consideră Moldova, conform articolului 58 din Concepție drept zonă pentru care Federația Rusă manifestă interes și se pronunță pentru păstrarea statutului special al zonei transnistrene¹⁴.

În contextul războiului din Ucraina, președintele ucrainean Volodimir Zelenski a afirmat că Rusia încearcă să destabilizeze Transnistria, care se învecinează cu sud-vestul Ucrainei, pentru a pleda pentru intrarea trupelor Moscovei în această zonă prorusă. De asemenea, comunitatea experților atât de peste hotare, cât și a celor din Republica Moldova avertizează asupra faptului că Federația Rusă nu a aban-

donat așa-numitul plan Norovossia (Anexa nr.1), despre care s-a vorbit foarte mult în 2014, când a fost anexată Crimeea. Atunci, Rusia, prin intermediul așa-numiților omuleți verzi, a încercat destabilizarea situației și în regiunea Odesa, dar și în Basarabia de sud și Bugeac¹⁵, iar în contextul războiului din Ucraina, planul rămâne a fi încă în vigoare.

b) prezența armamentului și a tehnicii militare ruse

Un aspect important care merită atenție reprezintă activitatea unor întreprinderi din zona estică a țării. Cele mai renumite sunt întreprinderile „Pribor”, „Metalorucav”, „Kirov Electrical Appliances”, complexul industrial „Electromaș” amplasat la Tiraspol și complexul industrial metalurgic și hidrolic din Râbnîța, care, sub acoperirea oficială de producere a aparatelor electrice și a obiectelor de uz casnic, s-au ocupat de producerea ilegală a armamentului (până la instaurarea Misiunii Uniunii Europene de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina – EUBAM). Gama armelor ilegal fabricate în aceste complexuri industriale este variată. Astfel, printre modelele de armament fabricat ilegal în zona transnistreană pot fi menționate: multi-lansatoare de 20 tub, amplasate pe vehicule „Zil 131” și „Ural 365” (au fost exportate în zone conflictuale, ca, de exemplu, în Abhazia). De asemenea, sunt produse și alte modele de armament: lansatoare de grenade antitanc de modelul „Spig-7” și „Spig-9”, mine de 82 și 120 mm, lansatoare de mine portabile de 50 mm, modelul Katran. De asemenea, sunt fabricate ilegal revolvere de modelul Pm de 9 mm, Tt de 7,62 mm, Psm de 5,45 mm, arme de asalt Ak 47 Kalașnikov de 7,62 și de 5,45 mm, mitraliere compacte de 9 mm, lansatoare de grenade Pcela și Gnom, lansatoare de mine de model Vasiliok (unele dintre acestea au fost comercializate rebelilor ceceni), lansatoare de arme mobile de modelul Duga, lansatoare de grenade de modelul Npgm-40 destinate aplicării pe mitraliere de modelul Ask 74, lansatoare de mine de modelul 82 mm, mine anti-personal Pnd în înveliș din lemn, lansatoare de grenade de 40 mm model Gp-15¹⁶.

¹² Nicolae Afanas, op. cit.

¹³ *Forțele armate transnistrene, avangarda noului dispozitiv militar rus* (<http://www.interlic.md/2007-11-26/3163-3163.html>).

¹⁴ *Концепция внешней политики Российской Федерации 2016 года* (http://www.mid.ru/foreign_policy/news/-/asset_publisher/cKNonkJE02Bw/content/id/2542248).

¹⁵ Rosian Vasilo: incidentul din strămtorea Kerci readuce în discuție proiectul Novorosia (VIDEO), (<https://moldova.europalibera.org/a/rosian-vasiloi-incidentul-din-str%C3%A2mtoarea-kerci-readucece-%C3%AEndiscu%C5%A3ie-norovossia/29624280.html>).

¹⁶ Paolo Sartori, „La Transnistria chiave del Caucazo?” LIMES, în: *Rivista italiana di Geopolitica*, nr. 6 (Roma: L'Espresso, 2006), 75.

În acest context, prezintă interes și depozitul militar de la Cobasna, în apropierea orașului Râbnîța, aflat în nordul Transnistriei. Amplasat pe o suprafață de circa 132 ha, la depozitul militar de la Cobasna erau stocate circa 42 mii tone de armament convențional, muniții și material de război din perioada ex-sovietică. Localitatea Cobasna este la 2 kilometri distanță de granița cu Ucraina. În depozitul de muniții de la Cobasna din Transnistria se păstrează moștenirea de arme a fostei Armate a 14-ea a Uniunii Sovietice, dar și o parte din armamentul din fosta RDG și Cehoslovacia: în prezent aici sunt stocate peste 20 000 de tone de muniții. În perioada sovietică, depozitul de la Cobasna era cunoscut ca depozitul nr. 1411 de muniții de artilerie, reprezentând arsenalul strategic al Districtului militar Sud-Vest al URSS. Cea mai mare parte a munițiilor a fost stocată aici după retragerea trupelor sovietice din fosta Republică Democrată Germană (RDG), Cehoslovacia și alte țări din fostul Pact de la Varșovia¹⁷.

Experți de la Academia de Științe a Moldovei au efectuat unele analize și estimări, încă în anul 2005, în funcție de datele cunoscute despre conținutul și cantitatea munițiilor depozitate în stânga Nistrului. Astfel, conform studiilor efectuate de către experții AȘM, în caz de deflagrație, puterea exploziei s-ar putea echivala cu cea a unei bombe atomice similare celei aruncate peste Hiroșima. O eventuală explozie a depozitului militar din Cobasna poate fi comparată cu detonarea unei bombe nucleare de o capacitate de 10 kilotone, care a fost aruncată peste orașul Hiroșima în anul 1945¹⁸.

O eventuală explozie a depozitelor poate conduce la distrugerea pereților de cărămidă, a structurilor de beton armat din localitățile care se află la o distanță de 4,5 kilometri de epicentru. După explozie se va forma un crater cu o rază de 1,5 kilometri și cu o adâncime de 75 de metri. Cu toate acestea, în condițiile în care în Cobasna se află într-un mediu rural, raza de acțiune a exploziei poate ajunge la 40-50 de kilometri, inclusiv până la Or-

hei. De aceea, efectele exploziei pot fi comparate cu prejudiciile aduse de un cutremur de 7-7,5 grade. De asemenea, conform estimărilor. De asemenea, conform poziției experților, explozia depozitului de muniții din satul Cobasna va conduce la afectarea populației, la o catastrofă umanitară și ecologică în regiunea de nord-est a Republicii Moldova și pe teritoriul Ucrainei pe o suprafață de la 500 până la 3000 de kilometri pătrați. Reciclarea și evacuarea armamentului este în acest caz singura posibilitate de a preveni orice explozie spontană a munițiilor ce se află în depozitele militare din Transnistria¹⁹.

Actualmente, Moscova menține pe teritoriul regiunii transnistrene circa 20 mii tone de muniții. Aceste muniții și trupe militare urmau să fie retrase necondiționat și complet de pe teritoriul Republicii Moldova până în 2002, în conformitate cu Tratatul cu privire la Forțele Armate Convenționale în Europa (FACE) și Declarația Summitului OSCE de la Istanbul din 1999. În 2007, Rusia și-a suspendat participarea la Tratatul FACE, iar acum condiționează retragerea completă a munițiilor și trupelor sale din Republica Moldova, tergiversând soluționarea conflictului transnistrean, poziție care nu coincide cu cea a Chișinăului, axată pe retragerea completă și necondiționată a munițiilor și trupelor militare. O parte a armamentului convențional a fost retrasă de către Rusia, sau a fost traficată și comercializată ilegal în diferite părți ale lumii. În componența forțelor militare și celor paramilitare din Transnistria se află 16 mii de efective, subdivizate în 4 brigăzi de infanterie motorizată dislocate la Tiraspol, Râbnîța și Dubăsari, dotate cu aparatură și tehnică avansată. Complexul dispune de 18 tancuri, 107 blindate, 73 de tunuri, 46 de instalații antiaeriene și 173 de unități anticar. Flota aeriană este compusă din 9 elicoptere Mi-8T, 6 elicoptere Mi-24, elicoptere Mi-2 și avioane An-2, An-26 și Yak-18²⁰. Oficial, în zonă ar fi în jur de 1 200 de militari ruși. În contextul conflictului din Ucraina, presa de la Kiev a

¹⁷ *Transnistria susține că au fost trase focuri de armă dinspre Ucraina asupra depozitului de muniții al armatei ruse de la Cobasna* (<https://www.digi24.ro/stiri/externe/transnistria-sustine-ca-au-fost-trase-focuri-de-arma-dinspre-ucraina-asupra-depoziului-de-munitii-al-armatei-ruse-de-la-cobasna-1919373>).

¹⁸ *Ce fel de muniții se află în depozitul de la Cobasna?* (<https://timpul.md/articol/ce-fel-de-munitii-se-afla-in-depoziul-de-la-cobasna-159067.html>).

¹⁹ *Pericolul de la Cobasna: În caz de deflagrație, puterea exploziei ar putea echivala cu cea a unei bombe atomice, aruncată pe Hiroșima* (<https://unimedia.info/ro/news/c310d0072e2328e4/pericolul-de-la-cobasna-in-caz-de-deflagrație-puterea-exploziei-ar-putea-echivala-cu-cea-a-unei-bombe-atomice-aruncata-in-hirosima.html>).

²⁰ *R. Moldova și Federația Rusă: Parteneriat strategic versus Parteneriat realist, previzibil și viabil* (<http://www.timpul.md/articol/r-moldova-i-federatia-rusa-parteneriat-strategic-versus-parteneriat-realist-previzibil-si-viabil-32858.html>), 78.

scris că în Transnistria ar fi prezenți cel puțin 5 mii de militari²¹.

De asemenea, este de menționat faptul că, actualmente în zona estică se află următorul efectiv: 1. Ministerul apărării și Statul major, compania de pază or. Tiraspol cca 200; 2. Brigada 1 infanterie moto or. Tiraspol 700; 3. Brigada 2 infanterie moto (Centrul de instruire) or. Bender 600; 4. Brigada 3 infanterie moto or. Râbnița 420; 5. Brigada 4 infanterie moto or. Dubăsari 450; 6. Batalionul de tancuri independent staționat în s. Vladimirovca 120; 7. Batalionul independent destinație specială or. Tiraspol 100; 8. Regimentul de artilerie independent s. Parcani cca 200; 9. Regimentul de artilerie antiaeriană or. Tiraspol cca 200; 10. Detașamentul de aviație independent or. Tiraspol cca 150; 11. Batalionul de transmisiuni independent or. Tiraspol cca 200; 12. Batalionul de geniu independent s. Parcani cca 220; 13. Bază tehnică de aviație or. Tiraspol; 14. Bază de reparație or. Tiraspol; 15. Batalionul de reparație independent or. Tiraspol; 16. Centrul de instruire al Brigăzii 4 de infanterie s. Afanasievca cca 200; 17. Forțele de menținere a păcii s. Vladimirovca 450. Făcând un calcul, actualmente, în zona estică este prezent un potențial de circa 4500 unități tehnică militară²². În prezent formațiunile militare ale a.z. RMN sunt structurate în conformitate cu doctrina militară proprie nr. 686 adoptată la data de 17 februarie 2016²³, care prevede menținerea unităților cu efectiv redus, dar capabile să-și tripleze efectivul în caz de necesitate. Astfel, fiecare brigadă de infanterie include subunități de comandament, pază și asigurare desfășurate (care asigură activitatea cotidiană a unității), precum și câte un batalion desfășurat de infanterie (care asigură instruirea recruților și formarea permanentă a rezervei militare). În caz de pericol militar, se prevede desfășurarea unităților până la statele de război. Baza materială a formațiunilor militare a.z. RMN o constituie tehnica de luptă, armamentul, echipamentul, munițiile și alte surse materiale transmise de la unitățile militare ale Armatei a 14-a atât în timpul conflictului armat din anul 1992, cât și în perioada următoare.

²¹ *Ibidem*.

²² *Aspectul militar în soluționarea conflictului din zona de est a Republicii Moldova* (Chișinău: Institutul de Politici Publice, 2001).

²³ Указ об утверждении Военной доктрины Приднестровской Молдавской Республики № 636, 17 февраля 2016 г. (<http://pravo.pmronline.com/View.aspx?id=uEP%2FDPSm6uyslTsr0AwjzQ%3D%3D>).

La înzestrarea formațiunilor militare ale Ministerului apărării se află: tancuri T-64 – 18 un.; mașini de luptă blindate – 84 un.; BTR-60 – 24 un.; BTR-70 – 26 un.; BTR-80 – 11 un.; BTR-D – 12 un.; BRDM – 7 un.; BMP – 3 un.; MTLB – 1 un. Piese de artilerie circa 10 un: obuziere autopropulsate 122 mm tip „Gvozdika” – 18 un.; tunuri antitanc 100 mm MT12 – 16 un.; tunuri 85 mm – 12 un.; aruncătoare de mine M120 – 45 un.; aruncătoare de mine 82 mm – 40 un.; sisteme de lansare a proiectilelor reactive BM-21 „Grad” – 20 un. Tunuri antiaeriene – 49: de calibrul 100 mm tip AZP100 – 10 un., de calibrul 57 mm tip C-60 – 12 un.; de calibrul 23 mm tip ZU 23-2 – 24 un.; „Alazani” – 3 un.; sisteme de rachete antiaeriene complexe de apărare antiaeriană de rază medie (1-18 km) de tip Osa – 2 complete; complexe de apărare antiaeriană de rază mică (0,3-5km) de tip Iglă – circa 40 de unități complexe de rachete antitanc de tip „FAGOT” circa 30 un.; armament cu glonț circa 20 000 un. Subunitățile de aviație au la înzestrare: 6 elicoptere MI-8T; 2 elicoptere MI; 1 avion AN-26; 4 avioane AN-2 (2 la conservare); 2 avioane IAK-18 (50), 10 avioane IAK-52. Elicopterele MI-8T sunt dotate cu instalații pentru lansarea rachetelor de tip „NURS”.

În gestiunea Ministerului Afacerilor Interne se află trupele de interne care sunt destinate pentru paza obiectelor de stat și îndeplinirea diferitor sarcini de serviciu și de luptă. În componența trupelor de interne sunt: Batalionul Destinație Specială „Dnestr”, dislocat în orașul Tiraspol, 2 detașamente de patrulare Prevomaisk și Parcani, 7 secții de miliție de patrulare, Batalionul «Dnestr» este subordonat direct ministrului afacerilor interne al a.z. RMN. Efectivul dispune de circa 400 de persoane. În zona estică a Republicii Moldova este prezent armament: aruncătoare de mine de calibrul 82 mm, aruncătoare de grenade antitanc, mitraliere, pistoale-mitraliere, puști cu lunetă etc. Efectivul total al subunităților trupelor de interne are în subordine circa 700 de persoane. O altă instituție care dispune de forțe militare este Ministerul Securității de Stat al așa-numitei „Republici Moldovenești Nistrene”. În componența acestei instituții sunt următoarele forțe care fac parte din Forțele armate ale RMN: batalionul cu destinație specială „Delta” (dislocat în orașul Tiraspol). Efectivul acestuia este de 150 de militari. De asemenea, în gestiunea Ministerului se află armament: mașini blindate, aruncătoare de grenade, arme ușoare etc.

Componentă a forțelor Ministerului mai este și Regimentul căzăcesc de grăniceri independent (dislocat în orașul Tiraspol) cu un efectiv de 300 de militari. De asemenea, Regimentul este înzestrat cu armament de infanterie și circa 20 de transportoare blindate de tip BTR-60, BTR-70. Alte forțe militare prezente în zona transnistreană sunt trupele de grăniceri formate dintr-un Detașament de instrucție (dislocate în orașul Tiraspol), 7 comenduri (Camenca, Râbnița, Dubăsari, Grigoriopol, Bender, Tiraspol, Slobozia), 29 de pichete de grăniceri și 30 de posturi de control de frontieră. În zona transnistreană este prezent armament: mașini de luptă blindate, aruncătoare de mine, aruncătoare de grenade, arme ușoare și un efectiv militar de circa 1500 de persoane²⁴. De asemenea, în zona transnistreană sunt prezente trupele de cazaci din Regiunea Mării Negre (ЧерноморскоеКазачьеВойско). Trupele de cazaci constituie rezerva principală a FA ale a.z. RMN. În organizația «Черноморскоеказачьевоиско» intră 7 districte de cazaci, constituite după principiul teritorial și care întrunesc cazacii din localitățile (stanițele) apropiate. Componenta acestora este următoarea: districtul 1 de cazaci (orașul Camenca); districtul 2 de cazaci (orașul Râbnița); districtul 3 de cazaci (orașul Dubăsari); districtul 4 de cazaci (orașul Grigoriopol – stanițele Grigoriopol, Crasnaia Gorca, Bâcioc); districtul 5 de cazaci (orașul Bender); districtul 6 de cazaci (orașul Tiraspol – stanițele: Centrală, de Vest, Balca); districtul 7 de cazaci (orașul Slobozia – stanițele: Sucleia, Slobozia, Glinoe, Dnestrovsk). Cazacii satisfac serviciul militar în: 1) regimentul căzăcesc de grăniceri din componența Ministerului securității de stat și 2) batalionul de infanterie motorizată al brigăzii 1 de infanterie moto a Ministerului apărării. Numărul cazacilor care pot fi mobilizați atinge cifra de 3 000 de oameni (numărul total al cazacilor și membrilor de familie constituie circa 10 000 de oameni). Efectivul Comandamentului militar al trupelor de cazaci în număr de 30 de persoane îndeplinesc serviciul militar permanent. De asemenea, trupele de cazaci intră în componența uniunii ruse a Sovietului Cazacilor, la lucrările căreia atamanul cazacilor din regiune participă în permanență. Corpul apărării teritoriale (miliția populară și apă Corpul apărării teritoriale (miliția populară și apărarea civilă)

²⁴ Aspectul militar în soluționarea conflictului din zona de est a Republicii Moldova (Chișinău: Institutul de Politici Publice, 2001).

(народное ополчение) (format în baza decretului lui I. Smirnov din 17 martie 1992) și apărarea civilă (formată în 1992) sunt rezerva Forțelor armate ale a.z. RMN și sunt structurate în batalioane teritoriale. Pe timp de pace miliția populară și apărarea civilă are state majore permanente dislocate în centrele raionale. Desfășurarea batalioanelor se efectuează în caz de pericol militar sau pentru concentrări și aplicații de instrucție. Statul major al batalionului este completat cu efectiv permanent de la comandant de batalion până la comandant de companie. Efectivul statului major este de circa 20 de persoane și dispune de armament de circa 150 de pistoale-mitraliere. De asemenea, efectivul statului major desfășoară în permanență exerciții de pregătire de luptă cu comandanții de batalion, companie. Miliția populară și apărarea civilă dispune de o structură proprie: Statul major al Corpului de miliție populară (Tiraspol) și 5 state majore ale batalioanelor teritoriale (Râbnița, Dubăsari, Grigoriopol, Bender, Parcani), Efectivul permanent al Corpului apărării teritoriale (a.z. miliția populară și apărarea civilă) constituie până la 300 de persoane, majoritatea fiind ofițeri în rezervă. După completarea batalioanelor cu efectiv în caz de pericol militar, Corpul apărării teritoriale poate atinge cifra de 2 000 de persoane. De notat că Batalionul independent de tancuri din componența GOTR include 80 de tancuri. Aceasta este cantitatea care corespunde unui regiment atât după standardele ruse cât și după standardele europene. De asemenea, Batalionul independent de tancuri din componența FA RMN include 18 tancuri ce corespunde structurii a două companii²⁵ (Anexa nr. 2).

Concluzii

Anul 2022 este anul nu doar când se împlinesc opt ani de la emergența războiului ruso-ucrainean, dar este anul care marchează direct securitatea internațională, regională, dar și cea națională. Războiul din Ucraina devine o amenințare directă la adresa securității internaționale, inclusiv și la adresa securității Republicii Moldova. Astfel, analizând rolul, dar și impactul pe care poate să-l aibă zona transnistreană asupra securității regionale, este de menționat faptul că pentru Federația Rusă zona transnistreană a Republicii Moldova reprezintă o

²⁵ Aspectul militar în soluționarea conflictului din zona de est a Republicii Moldova (Chișinău: Institutul de Politici Publice, 2001), 28-31.

zonă de interes geostrategic, iar acest interes este determinat de următoarele necesități: păstrarea pozițiilor strategice ale Rusiei în estul Europei și păstrarea legăturii cu complexul militaro-industrial din zona transnistreană.

În acest context, în scopul soluționării cât mai rapide a situației din regiune apare necesitatea uni-

rii tuturor eforturilor de către comunitatea internațională. De asemenea, În contextul războiului ruso-ucrainean, Chișinăul și Tiraspolul trebuie să ducă un dialog politic deschis cu referire la neadmiterea escaladării unei situații care ar condiționa apariția unor noi amenințări la adresa securității regionale, inclusiv a celei naționale.

ANEXE:

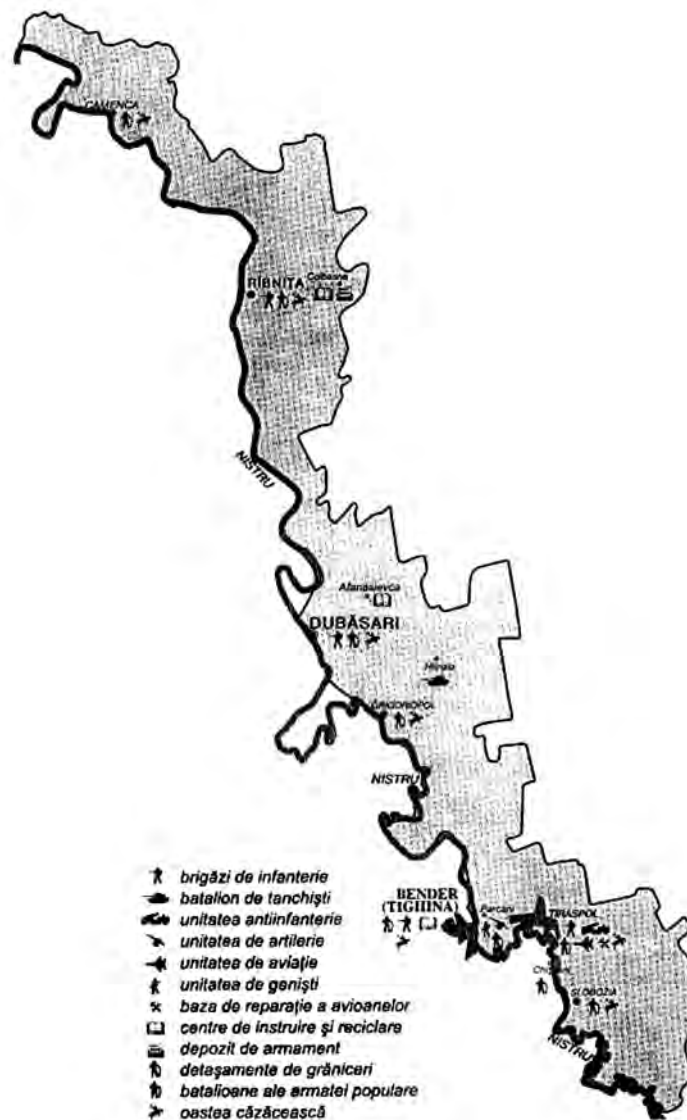
Anexa nr. 1. Proiectul „Novorossia”

Sursa: <https://moldova.europalibera.org/a/26578531.html>

Anexa 2. Amplasarea bazelor militare ruse pe teritoriul Transnistriei

Sursa: *Observator economic*, nr. 9 (2001), 10.